

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
THE BEHAVIOURAL GARBAGE ELIMINATION IN THE FAMILY OF THE
PEOPLE IN BAN KOTA SILA SUB-DISTRICT
MUANG KHONKAEN DISTRICT KHONKAEN PROVINCE

ก้องพิพัฒน์ กองคำ¹
Kongpipat Kongkham²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่ของบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 336 คน นำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้านพบว่า 1) Reduce (การลดปริมาณ) อยู่ในระดับมาก Reuse (การนำมาใช้ซ้ำ) อยู่ในระดับ มาก 3) Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) อยู่ในระดับ มาก 4) Reject (การหลีกเลี่ยง) อยู่ในระดับ มาก 5) Repair (การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่)อยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้าน โกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) Reduce (การลดปริมาณ) จัดโครงการรณรงค์ลดปริมาณขยะของหมู่บ้าน มีการลดปริมาณการซื้อสิ่งของที่ก่อให้เกิดขยะ ร้อยละ 0.592) Reuse (การนำมาใช้ซ้ำ) ให้มีธนาคารขยะของหมู่บ้านเพื่อนำมาค้ำแยก ร้อยละ0.29

3) Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) อยาให้หมู่บ้านมีการคัดแยกขยะให้มากกว่านี้ และทางหมู่บ้านควรมีถังขยะที่แบ่งแยกชัดเจนว่า ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะที่นำกลับมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนในการทิ้งขยะร้อยละ 0.594) Reject (การหลีกเลี่ยง) ผู้นำชุมชนควรมีการให้ความรู้ในการเลี่ยงการใช้ยาฆ่าแมลงและสารเคมีในหมู่บ้าน ร้อยละ 0.295) Repair (การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่) ทางหมู่บ้านควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับความรู้ในซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ภายในบ้านร้อยละ 0.29

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

E-mail : kongpipat23@hotmail.com

² Lecturer in Public Administration. Mahamakut Buddhist University Isan Campus.

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การจัดการขยะมูลฝอย

Abstract

This research has the aims to study: 1) the people's behavioural of garbage elimination in the family in Bankotha, Sila sub-district, Muang Khon Kaen district, Khon Kaen province, 2) the suggestions to eliminate the garbage in the family in Bankhota,Sila district, Muang Khon Kaen district, Khon Kaen provice. The researcher collected the data from 336 sampling respondents by questionnaires and analyzed by percentage, mean, and standard deviation statistics. The result was as follows:

1. The overall people's behavioural of garbage elimination in the familyin Bankotha, Sila sub-district, Muang Khon Kaen district, Khon Kaen province was at high mean level 1) Reduce 2) Reuse, 3) Recycle 4) Reject and 5) Repair

2. There were 5 suggestions from this study; 1) Reduce: the people should consume the product that easy to eliminate, 2) Reuse : the people should classify the garbage, 3) Recycle : the people divide the bin to throw the garbage, 4) Reject: the community should advise how to use insecticide, and 5) Repair: the community should advise the people to fix their house equipment

Keyword: Behavior, Solid waste management

บทนำ

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของมนุษยชาติโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองด้วยการกำหนดให้มีโครงการวันรณรงค์เพื่อโลกสะอาดเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1993 เพื่อเชิญชวนให้ทุกประเทศได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ทุกคนได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนไทย คือ ประชาชนมักทิ้งภาชนะที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลดและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์การแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปทีเรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียวแต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลักสำหรับแนวทางที่แก้ปัญหาขยะกันเมืองในภาคประชาชนนั้นสามารถใช้หลักการ 4 Rs สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่ 1) ลดการใช้ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ้งเฟ้อใช้อย่างประหยัดและใช้เท่าที่จำเป็น 2) การซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้นานไม่ต้องทิ้งเป็นขยะหรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่ 3) การใช้ซ้ำการนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า 4) การนำกลับมาใช้ใหม่การนำขยะมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้นโดยประชาชนควรให้ความสนใจมีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคตอีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น (วิกรม กรมดิษฐ์, 2554: 1)

ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนับว่ายังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากและเกิดความเสื่อมโทรมลงมากอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นทั้งระหว่างรัฐและประชาชนและระหว่างประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ กันเอง ประกอบกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีลักษณะรวมศูนย์ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ลดลงทรัพยากรดินเสื่อมโทรมทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคามระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลายและทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมืองโดยมีปัญหาคritical ๆ เช่น ปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ การเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อคนต่อวันเพิ่มสูงขึ้นเป็น 1.11 กิโลกรัม/คน/วัน ในปี 2557 ปริมาณขยะสะสมตกค้างเพิ่มสูงขึ้นถึง 30.8 ล้านตัน ในปี 2557 ขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี ขณะที่การจัดการของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรมสามารถจัดการได้ประมาณร้อยละ 70 นอกจากนั้นยังมีปัญหามลพิษทางอากาศยังเกินมาตรฐานหลายแห่งในปี 2557 พบสารมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐานในหลายพื้นที่ของประเทศและที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ขณะเดียวกันคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลงสาเหตุสำคัญมาจากการชะหน้าดินที่มีปุ๋ยตกค้างจากการเกษตรและการปศุสัตว์และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนมีจำนวนไม่เพียงพอ สำหรับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ว่าอัตราการขยายตัวจะลดลงเป็นร้อยละ 3.3 ต่อปีเนื่องจากมาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกต่าง ๆ และการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เพิ่มการดูดกลับและช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของประเทศนอกจากนี้สภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนมากขึ้นประเทศไทยต้องประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้งที่มีความรุนแรงมากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจภายในประเทศและห่วงโซ่การผลิตทั้งภายในประเทศและของโลกในระดับที่รุนแรงกว่าในอดีตมาก การแพร่กระจายของหมอกควันก็เป็นปัญหารุนแรงขึ้นกระทบสุขภาพอนามัยของประชาชนและการดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในบางช่วงเวลาซึ่งมีสาเหตุจากการเผาป่าเพื่อทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้และการเผาป่าเพื่อการเก็บเกี่ยวผลผลิตในพื้นที่เกษตรทั้งในประเทศและในประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกันและปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะในปัจจุบันนั้นมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีประชากรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ที่ผ่านมามีปริมาณขยะชุมชนเริ่มมีปัญหาส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนและที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขยะให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ประชาชนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้จะส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยของประชาชนมีสุขภาพที่ดี สภาพภูมิทัศน์มีความสวยงามรวมถึงได้ประโยชน์จากการคัดแยกขยะนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัวและการนำกลับมาใช้ใหม่ทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วยประชาชนได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษขยะอย่างบูรณาการ(สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานี, 2555 : 2)

เทศบาลเมืองศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีนโยบายที่จะทำให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลงทำให้คุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมของชุมชนดีขึ้นประชาชนได้รับความรู้ด้านการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือนสามารถนำขยะอินทรีย์ในครัวเรือนกลับไปใช้ประโยชน์ ได้มีเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะในชุมชนลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะของชุมชน (เทศบาลเมืองศิลา, แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี การพัฒนาท้องถิ่นตามแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2557 - พ.ศ.2560, 2557)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัย เรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน บ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยบ้านโกทาเพื่อให้บ้านโกทาสะอาดน่าอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน และศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน บ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่วิจัย คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 2,086 คนขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) กับแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งการสร้างเครื่องมือได้ประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบถาม

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 336 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.86 เพศชาย ร้อยละ 32.14 มีอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 36.90 อายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 22.62 อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 21.73 อายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 11.90 อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 5.06 และอายุต่ำกว่า 21 ปี ร้อยละ 1.79 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา ร้อยละ 31.25 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 28.57 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 27.68 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 10.12 และปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 2.38 มีอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 35.42 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 32.44 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 22.62 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 5.95 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 3.57 และอาชีพรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 0.00 มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 40.18 10,001 - 15,000 บาท ร้อยละ 27.38 ต่ำกว่า 5,001 บาท ร้อยละ 25.30 15,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 4.46 และ 20,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 2.68 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำกว่า 4 คน ร้อยละ

50.894– 6 คน ร้อยละ 40.77 และมากกว่า 6 คน ร้อยละ 8.33 มีที่พักอาศัย บ้านตนเอง ร้อยละ 98.21 และ บ้านเช่า ร้อยละ 1.21

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน บ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2.1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้านพบว่า

- 2.1.1 Reduce (การลดปริมาณ) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$)
- 2.1.2 Reuse (การนำมาใช้ซ้ำ) อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.74$)
- 2.1.3 Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.82$)
- 2.1.4 Reject (การหลีกเลี่ยง) อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.58$)
- 2.1.5 Repair (การซ่อมแซมเพื่อให้ใหม่) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.1 Reduce (การลดปริมาณ) จัดโครงการรณรงค์ลดปริมาณขยะของหมู่บ้าน มีการลดปริมาณการซื้อสิ่งของที่ก่อให้เกิดขยะร้อยละ 0.59

3.2 Reuse(การนำมาใช้ซ้ำ) ให้มีธนาคารขยะของหมู่บ้านเพื่อนำมาคักแยก ร้อยละ 0.29

3.3 Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) อยากให้หมู่บ้านมีการคัดแยกขยะให้มากกว่านี้ ทางหมู่บ้านควรมีถังขยะที่แบ่งแยกชัดเจนว่า ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะที่นำกลับมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนในการทิ้งขยะ ร้อยละ 0.59

3.4 Reject (การหลีกเลี่ยง) ผู้นำชุมชนควรมีการให้ความรู้ในการเลี่ยงการใช้จ่ายและสารเคมีในหมู่บ้าน ร้อยละ 0.29

3.5 Repair(การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่)ทางหมู่บ้านควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับความรู้ในซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 0.29

อภิปรายผลการวิจัย

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน บ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ด้าน Reduce (การลดปริมาณ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.06 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวรหรือมีอายุการใช้งานนาน โดยส่วนมากประชาชนยังให้ความใส่ใจในการลดการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็น เช่น น้ำประปา ไฟฟ้าใช้รวมทั้งประชาชนใช้ผ้าซีริวเซ็ดทำความสะอาดโต๊ะอาหารแทนกระดาษชำระเพื่อลดปริมาณขยะอีกด้วย จึงทำให้พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับเฉลิมชาติ แสไพศาล (2556 : 5) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับพอใช้ ด้านพฤติกรรมการลดการ

เกิดขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนในด้านพฤติกรรมกรรมการนำกลับมาใช้ใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

ด้าน Reuse (การนำมาใช้ซ้ำ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.74 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนใช้สินค้าที่ต้องส่งภาชนะบรรจุคืนแก่ผู้ผลิตหรือสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำ และวัสดุบางประเภทที่คัดแยกแล้วสามารถนำกลับมาทำความสะอาดแล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้ง จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย สวนจันทร์ (2556:14) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาดนาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย รองลงมาคือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ และด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาดนาเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุ ต่างกันพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.82 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนนำสิ่งของกลับมาแปรสภาพจากสิ่งของที่ไม่สามารถใช้งานได้นำกลับมาแปรสภาพเป็นของที่สามารถใช้งานตามปกติ มีการเก็บรวบรวมสิ่งของที่บริโภคแล้วโดยมีการคัดแยกเป็นที่เรียบร้อยหรือสิ่งของที่จะนำไปแปรรูปเพื่อขายให้กับผู้รับซื้อของเก่า จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ปภาวีน เติตขุนทด (2554 : 7) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า คะแนนของการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทั่วไปแล้วประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ยกเว้นขยะประเภทแบตเตอรี่โทรศัพท์ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อควรจัดการอบรมประชาชนพื้นที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

ด้าน Reject (การหลีกเลี่ยง) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.58 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนงดใช้สิ่งของที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือตามหน่วยงานต่าง ๆ และหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตรายและมีการงดใช้สิ่งของที่ย่อยสลายยากเพื่อลดปริมาณการสร้างมลพิษให้แก่ชุมชน จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นัยนา เดชะ (2557 : 11) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสมมี การทิ้งขยะในพื้นที่สาธารณะและนำไปทิ้งบริเวณพื้นที่ว่างรอบบ้าน ประชาชนไม่มีการคัดแยกมูลฝอย ก่อนทิ้ง และในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด ยังไม่มีแผนแม่บท และยังไม่มีการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยแต่อย่างใด ด้านการจัดการขยะในชุมชน ได้ลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยการไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้นพฤติกรรมกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้าน Repair (การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.53 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเป็นการซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ที่เสียแล้วแต่สามารถนำมาใช้ต่อได้หากมีการซ่อมแซมแทนที่จะทิ้งเป็นขยะอาจจะเริ่มจากการพิจารณาสินค้าตั้งแต่การเลือกซื้อโดยเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี ใช้ได้

นานและสามารถซ่อมแซมได้หากเกิดการเสียหายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง จึงทำให้พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ จอมจันทร์ นทีวัฒนา (2557 : 18) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยติดเชื่อในสถานพยาบาลภาครัฐ ผลการศึกษา พบว่า ระดับความรู้ของชุมชนในการลดขยะตามหลัก 5 R ได้แก่ การลดการใช้ การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมแซม การปฏิเสธไม่ใช้ อยู่ในระดับมาก มีทัศนคติและพฤติกรรมในการลดขยะในการซื้อสิ่งของตามความจำเป็น หลัก 5 R และการจัดการขยะตามลำดับขั้นการจัดการขยะ อยู่ในระดับเห็นด้วยและระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. Reduce (การลดปริมาณ) จัดโครงการรณรงค์ลดปริมาณขยะของหมู่บ้านมีการลดปริมาณการซื้อสิ่งของที่ก่อให้เกิดขยะ
2. Reuse (การนำมาใช้ซ้ำ) ให้มีธนาคารขยะของหมู่บ้านเพื่อนำมาคักแยก
3. Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) อยุ่กให้หมู่บ้านมีการคัดแยกขยะให้มากกว่านี้ ทางหมู่บ้านควรมีถังขยะที่แบ่งแยกชัดเจนว่า ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะที่นำกลับมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนในการทิ้งขยะ
4. Reject(การหลีกเลี่ยง)ผู้นำชุมชนควรมีการให้ความรู้ในการเลือกรายการใช้จ่ายและสารเคมีในหมู่บ้าน
5. Repair (การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่)ทางหมู่บ้านควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับความรู้ในซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ภายในบ้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
2. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนหมู่บ้านอื่นๆเพื่อที่จะได้ทำการเปรียบเทียบ

เอกสารอ้างอิง

- จอมจันทร์นทีวัฒนา. (2557). **ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมลดขยะชุมชนแม่กาอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา**. กองบริการการวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลิมชาติ แสไพศาล. (2556). **การศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลชะอำนครบุรีจังหวัดนครราชสีมา**. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภคสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

- เทศบาลเมืองศิลา. (2557). **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี พ.ศ.2557 - พ.ศ.2560**. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2561. จากเว็บ <http://www.silakhonkaen.go.th/index.php?show=menu&file=detail&id=79>
- รัชชัย สวนจันทร์. (2556). **พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตาเนาะแมเราะอำเภอเบตงจังหวัดยะลา**. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัยนาเดชะ. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลเสม็ดอำเภอไชยาจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปภาวินเห็ดขุนทด. (2554). **พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้ออำเภอเทพารักษ์จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิศวกรรมโยธา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วิกรม กรมดิษฐ์. (2554). **ขยะปัญหาของโลกในเอกสารความรู้สูตรลำดับที่ 5 ปีงบประมาณ 2554**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564**. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2561 จากเว็บ http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานี. (2555). **คู่มือองค์ความรู้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยปีงบประมาณ 2555**. อุทัยธานี : ส่วนสิ่งแวดล้อมสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุทัยธานี.